

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΣΤ' ΛΟΥΚΑ 27/01/2017

ΤΕΛΩΝΗ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ (Λουκ.ιη', 10-14)

« Ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται, ο δε ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται»

Στη σημερινή ευαγγελική περικοπή που ακούσαμε, αγαπητοί μου αδελφοί, ακούσαμε τον Κύριο να εκφωνεί μια παραβολή, η οποία είναι παρμένη από την καθημερινή ζωή και συγκεκριμένα μέσα από το Ναό. Δυο άνθρωποι, ανέφερε ο Ιησούς, ανέβηκαν στο Ναό, με σκοπό να προσευχηθούν. Ο ένας ήταν Φαρισαίος και ο άλλος τελώνης. Ο Φαρισαίος, αφού προχώρησε μέσα στο Ναό, στάθηκε επιδεικτικά στη μέση και άρχισε να προσεύχεται με τα εξής λόγια: «Θεέ μου σε ευχαριστώ που δεν είμαι σαν τους άλλους ανθρώπους άρπαγες άδικοι, μοιχοί η και ως ούτως ο τελώνης. Νηστεύω δις του Σαββάτου, δηλαδή τηρώ την εντολή της νηστείας και την αργία του Σαββάτου. Δίνω στο Ναό το ένα δέκατο των εισοδημάτων μου».

Από την άλλη, ο τελώνης γονατιστός πίσω σε μια γωνιά δεν τολμούσε να σηκώσει τα μάτια του στον ουρανό, ήταν σκυφτός και συνεχώς κτυπούσε το στήθος του και έλεγε συνεχώς : « ο Θεός ιλάσθητι μοι τω αμαρτωλώ». Και ο Κύριος διαβεβαίωσε ότι αυτός ο τελώνης έφυγε από το Ναό αθωωμένος, εν αντιθέσει με τον Φαρισαίο, ο οποίος κατεκρίθη στα μάτια του Θεού.

Οι Φαρισαίοι ήταν μια από τις κυριότερες θρησκευτικές τάξεις του Ιουδαϊσμού, κατά την εποχή του Χριστού. Ήταν ισχυροί και αρκετά πλούσιοι. Ήταν οι γνώστες και οι ερμηνευτές του Νόμου και των Προφητών και ασκούσαν μεγάλη επιρροή στο λαό. Ήταν οι θρησκευτικοί τους ηγέτες. Τηρούσαν με μεγάλη ακρίβεια τις διατάξεις του Νόμου και ιδιαίτερα τηρούσαν με αυστηρότητα την νηστεία και την αργία του Σαββάτου.

Οι τελώνες, από την άλλη, ανήκαν στην πιο μισητή τάξη των ανθρώπων. Ο κόσμος τους θεωρούσε απατεώνες. Αλλού από τον Κύριο χαρακτηρίζονται άρπαγες, κλέφτες, ψεύτες. Θεωρούνταν όργανα, δια των οποίων διακρινόταν η υποταγή στους Ρωμαίους, διότι είχαν ως εργασία την συλλογή των φόρων. Οι τελώνες ενοικίαζαν από τους ρωμαίους τους φόρους μιας περιοχής και έπειτα εισέπρατταν αυτοί τους φόρους, αλλά έκλεβαν τον κόσμο.

Ένας Φαρισαίος και ένας τελώνης, λοιπόν, ανέβηκαν στο Ναό με σκοπό να προσευχηθούν. Ο Φαρισαίος στέκεται επιδεικτικά και εγωιστικά και αρχίζει να προσεύχεται ευχαριστώντας το Θεό πρώτα που δεν είναι κλέφτης, άδικος, άτιμος σαν τον τελώνη και αρχίζει να λέει τα κατορθώματά του, ότι δηλαδή νηστεύει, δίδει από το εισόδημά του ένα μέρος για ελεημοσύνη και γενικά τηρεί τον Νόμο. Η προσευχή του Φαρισαίου, είναι ένας έπαινος του εαυτού του και των αρετών του. Απαριθμεί τα έργα του και αισθάνεται υπεροχή έναντι των άλλων ανθρώπων, τους οποίους θεωρεί όλους αμαρτωλούς. Είναι αυτάρκης και δεν φαίνεται να εξαρτάται από τον Θεό, αφού μπορεί μόνος του να επιτύχει τόσα. Σαν κέντρο του κόσμου βλέπει όχι τον Θεό, αλλά τον εαυτό του. Τον Θεό τον χρειάζεται μόνο, για να επιβεβαιώσει και να αναγνωρίσει τις αρετές του.

Από την άλλη, ο τελώνης φθάνει στο Ναό και πηγαίνει σε μια γωνιά σκυφτός και δεν τολμά να σηκώσει τα μάτια του στον ουρανό. Αυτός, αντίθετα με τον Φαρισαίο δεν κομπάζει για τα κατορθώματά του, αλλά κτυπά συνεχώς το στήθος του και ζητά από τον Θεό να τον συγχωρέσει. Δεν κρίνει κανένα, αλλά κατακρίνει μόνο τον εαυτό του, τον οποίο βλέπει χαμένο χωρίς το έλεος του Θεού. Δεν δικαιολογείται, αλλά βλέπει ότι κάθε δική του πράξη συνδέεται με την αμαρτία και αυτό τον οδηγεί σε συνεχή προσευχή. Έχει συναίσθηση του ποιος είναι. Βλέπουμε στο πρόσωπο του τελώνη να ενσαρκώνεται η ταπείνωση.

Η παραβολή μας περιγράφει δυο ανθρώπους εντελώς αντίθετους μεταξύ τους και αυτό φαίνεται στον τρόπο που προσεύχονται. Ο ένας γεμάτος εγωισμό, υπερηφάνεια και κατάκριση για τον συνάνθρωπό του. Ο άλλος γεμάτος ταπείνωση, συντριβή από την αμαρτία και χωρίς δικαιολογίες οδηγείται στην αναγνώριση των λαθών του και ζητά το έλεος του Θεού.

Ο Ιησούς δεν κατηγορεί το Φαρισαίο γιατί είναι ενάρετος και εκτελεί τυπικά τα θρησκευτικά του καθήκοντα. Τον κατηγορεί γιατί δίνει σημασία στον τύπο και όχι στην ουσία. Ότι κάνει το κάνει για να εξυπηρετήσει τον εγωισμό του. Είναι σωστό ο άνθρωπος να ασχολείται και να ντύνεται με τα στολίδια των αρετών, αλλά πάντοτε αυτά πρέπει να συνδέονται με την ταπείνωση, που είναι η βασίλισσα των αρετών, σύμφωνα με τον ιερό Χρυσόστομο.

Από την άλλη, ο τελώνης δικαιώθηκε, όχι γιατί ήταν αμαρτωλός, αλλά γιατί με ταπείνωση, προβάλλει τις αμαρτίες του και ζητά το έλεος του Θεού. Οι αρετές για να καρποφορήσουν πρέπει να συνοδεύονται από την ταπείνωση, ώστε να ανυψώσουν τον άνθρωπο κοντά στο Θεό.

Η παραβολή αυτή τοποθετήθηκε πολύ σοφά από τους Θεοφόρους Πατέρες μας σήμερα αρχή του Τριωδίου, ώστε να μας προφυλάξει από τον υψηλόφρονα εγωισμό του Φαρισαίου και να μας οδηγήσει στην ταπείνωση και από την ταπείνωση στην ειλικρινή μετάνοια. Να μας ξυπνήσει από το λήθαργο της αδιαφορίας και να μας οδηγήσει σε πνευματική εγρήγορση, ώστε να μπορέσουμε να γευτούμε τη μεγάλη χαρά της Αναστάσεως.

Αλέξανδρος Ταπάκης